

EKA OMA KASVIMAA

OPAS kasvimaan perustamisesta lapsille

- päiväkodit, koulut, yhdistykset, kerhot

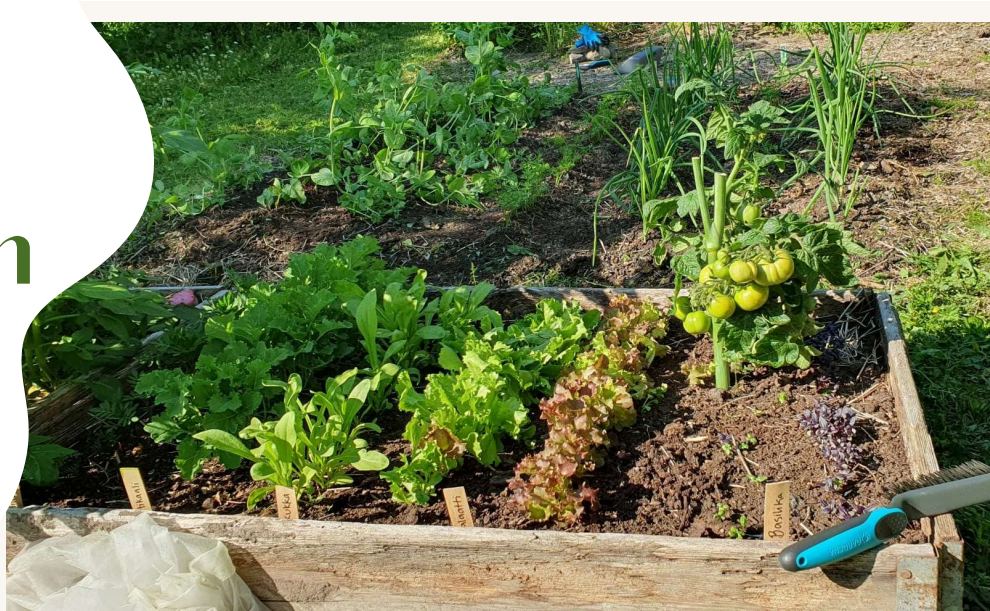
Omasta maasta -hanke on tuonut kotiviljelyn lähemmäksi lapsia. Hankkeen tavoitteena olikin innostaa lapsia ja lapsiperheitä kotitarveviljelyyn sekä lisätä yhteistä tekemistä. Hanke perusti yhteensä 7 kasvimaata, jotka sijaitsivat Tuohitun kylätalon, Perttelin seurakunnan, Huittisten 4H-kerhon, päiväkotien Villa Vilinän, Kuperkeikan, Nappulanurmen sekä Vampulan kirjaston pihoissa. Kasvimailla järjestettiin erilaista toimintaa, kuten puutarhakerhoja ja kylvöpäiviä. Kaikki tämän oppaan kuvat ovat Omasta maasta -viljelypalstojen ja puutarhakerhojen toiminnasta. Ensimmäinen itse kaivettu peruna on ollut monelle lapselle huikea kokemus ja vielä hienompaa on ollut keittää se kotona äidin tai isän kanssa perheen ateriaksi.

Haluamme jatkaa tätä toimintaa hankkeen päätyttyä ja olemme keränneet oppaan, jonka avulla toivomme teidän innostuvan perustamaan lapsille lisää yhteisiä kasvimaita. Kasvimaat voi olla esim. kylätalon, päiväkodin, kerhotilojen, koulun pihalla tai missä vain, mistä se tavoittaa lapsia. Lapset tarvitsevat kuitenkin ohjausta kasvimaan hoidossa ja se soveltuu hyvin vaikka yhdistyksen toimintaan. Yhdistys voi työllistää kasvimaiden avulla myös nuoria ja palkata nuoria avuksi kasvimaan hoitoon nuorille suunnatuilla kesätyörahoilla. Yhteisellä kasvimaalla lisäämme myös yhteisöllisyyttä ja saamme jaettua osaamista sukupolvilta toisille. Pienellä uhrauksella saavutamme paljon iloa ja hyötyä.

Tarjotaan yhdessä lapsille enemmän näitä ilon hetkiä!

Kasvilavan perustamisen ABC

Kaikki me voimme olla oman
pihamme puutarhureita!

Kasvimaan perustaminen kasvilavaan on helppo tapa aloittaa viljely lasten kanssa. Kasvilava on siisti, menee pieneen tilaan ja on helppo sijoittaa vaikka päiväkodin nurmikolle.

MITÄ TARVITAAN?

- Valmis lavakaulus, koot: 80 x 60 cm tai 120 x 80 cm. Lavakauluksia voi laittaa päällekkäin 2-3 kpl. Korkeuden määrittelee lapsille sopiva työkorkeus sekä viljeltävien kasvien tarvitsema multasyvyys.
- Pohjalle sanomalehtiä tai vettäläpäisevä maisema- tai suodatinkangas. Kangas suojaa myös osittain laatikon reunoja sisäpuolelta.
- Pohjalle voi hyödyntää myös pihasta kertyneitä lehtiä, risuja ja nurmisilppua.
- Laatikoon valmiiksi lannoitettua puutarhamultaa ja jätetään noin 5-10 cm:n reuna. Isompaan lavakaulukseen tarvitaan n. 5-6 säkkiä multaa.

Kasvilava sijoitetaan lämpimään ja suojaisaan paikkaan, josta sitä on helppo hoitaa ja kerätä satoa.

KYLVÖ

- Aloitetaan viljely sellaisista kasveista, jotka maistuvat lapsille ja ne on helppo kasvattaa kuten salaattit, yrtit, herne sekä porkkana.
- Siemenet kylvetään kosteaan multaan. Siementen kylvöajankohdat ja -etäisyydet löytyvät siemenpusseista.
- Siemenille tehdään kylvöurat, joihin ne laitetaan ja peitetään mullalla.

HOITO

- Kasvimaasta kastellaan säännöllisesti, kuumalla ja kuivalla useammin
- Katteeksi voi laittaa esim. ruohosilppua. Kate estää rikkaruohojen kasvua, pitää kosteutta ja lannoittaa maata.
- Rikkaruohot kitketään ja kasveja lannoitetaan kesän aikana esim. kastelulannoitteella

MITÄ VILJELLÄ LASTEN KANSSA

YRTTEJÄ

Yrttejä on kiva kasvattaa lasten kanssa, sillä ne kasvavat nopeasti ja niitä voi kasvattaa sisällä ja ulkona. Yrttejä voi haistella, maistella ja hypistellä. Lapsille tuttuja makuja voivat olla oregano, basilika, minttu, persilja ja tilli.

VIHANNEKSET

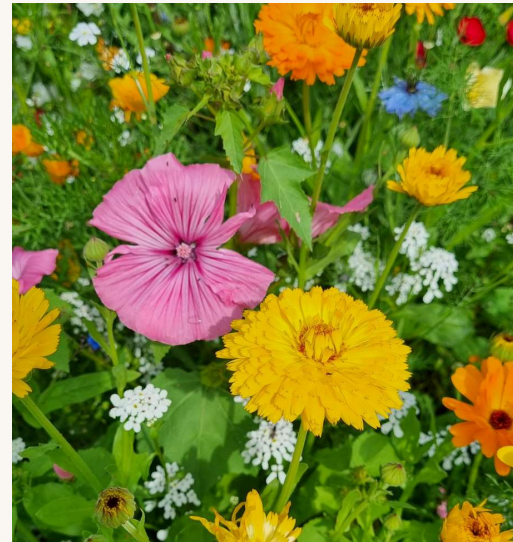
Vihanneksista on hyvä aloittaa sellaisista, joista lapset pitävät ja ovat entuudestaan tuttuja, kuten porkkana, herne, salaatti, sipuli ja peruna. Valitkaa myös sellaisia vihanneksia, joista joku tuottaa nopeasti satoa. Kasvimaalla on mielekkäämpi tehdä hoitotöitä, kun samalla voi maistella satoa. Lisäksi voi istuttaa muutaman perunan ja jos tilaa on vähän, ne voi laittaa ämpäriin. Samoin mansikan taimia voi istuttaa erillisiin ruukkuihin.

ESIKASVATUS

Vihannesten ja kukkien esikasvatus on kivaa puuhaa lasten kanssa ja kasvukausi alkaa aikaisemmin. Kesäkurpitsasta on helppo aloittaa isojen siementen ja helppohoitoisuuden vuoksi. (kts. ohje)
Esikasvatusaika on lyhyt, taimet ovat isoja ja niitä saa kastella vähän reilumminkin. Muita helppoja esikasvatettavia ovat mm. miniauringonkukat, kurpitsa ja avomaankurkku.

KUKKIA

Kasvimaalle sopii myös yksi- tai kaksivuotiset kukat. Värikkäät ja kauniit kesäkukat houkuttelevat perhosia ja niitä on kiva kerätä maljakkoon. Kukkien siemeniä voi kerätä syksyllä talteen seuraavaa kesää varten. Siemenet kerätään, kun ne ovat kunnolla kypsyneet. Niiden annetaan kuivua noin viikko ja säilytetään kuivassa paikassa esim. paperipussissa. Siemenet kylvetään seuraavana keväänä normaaliin tapaan. Osa siemenistä tarvitsee kylmäkäsitelyä itääkseen.

PUUHAAN KASVIMAALLE

PUUTARHAKORISTEITA KIERRÄTYSMATERIAALEISTA

Puutarhaa ja kasvimaata on hauska koristella itsetehdyillä koristeilla. Kierrätys- ja luonnonmateriaaleja käyttämällä se on myös edullista. Jokainen kasvimaata tarvitsee linnunpelättimen. Se voi olla vanhoista vaatteista koottu ihmishahmo tai säilyketölkkien kansista ja helmistä tehty roikkuva koriste. Kivistä voi maalata erilaisia hahmoja ja eläimiä.

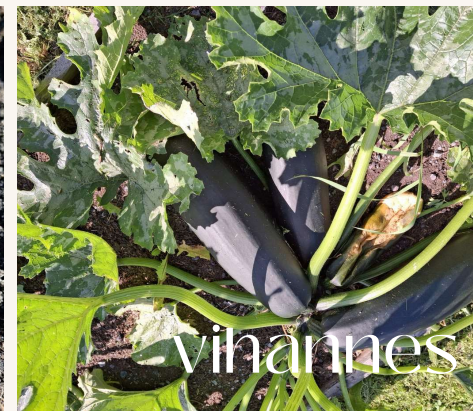
Kesäpäiväkirja

Luonnon havainnointi ja ulkona puuhailu on myös lapsille mielekästä tekemistä. Oppaan lopussa on valmis kesäpäiväkirjapohja, jota lapset voivat täyttää omatoimisesti kesän aikana. Niiden palauttamisesta voi sopia yhteisesti ja samalla vaikkapa palkita pienellä palkinnolla kaikki osallistuneet.

Päiväkoti Villa Vilinän kasvimaa

Päiväkoti Villa Vilinälle perustettiin kasvimaa päiväkodin pihamaan viereiselle kaupungin puistoalueelle. Kasvimaa on matkan varrella leikkipuistoon, joten sinne on helppo piipahtaa hoitamaan kasveja, tarkkailemaan niiden kasvua ja tietysti maistelemaan satoa. Kasvimaan toteutus on hyvä esimerkki innokkaista pikku puutarhureista ja päiväkodin henkilökunnasta. Tämä innostus on myös välittynyt myös lasten koteihin.

Kokemäen kaupunki innostui lasten kasvimaasta ja lupautui tekemään lapsille viljelylaatikot ja huolehti koko kesäksi kasteluvettä.

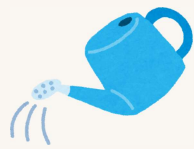
Viljely aloitettiin toukokuussa kesäkurpitsan esikasvatuksella (ohje löytyy alta). Kevät oli kylmä, joten esikasvatusta ei voinut aloittaa liian aikaisin. Melkein kaikki taimet itivät ja taimia tulikin runsaasti. Päiväkotilaiset saivat viedä ylimääräiset taimen alut koteihinsa.

Biolan oli lahjoittanut päiväkodille esikasvatusmultaa ja muita tuotteita. Lahjoituksia kannatta kysyä rohkeasti paikallisilta puutarha-alan myymälöiltä. Tarvittava määrä on pieni ja ne menevät hyvään yhteiseen tarkoitukseen.

Aikuiset lannoittivat ja laittoivat kasvimaan kylvökuntoon ja lasten kanssa pidettiin varsinainen kylvöpäivä. Pienimmätkin lapset pystyivät osallistumaan isompien siementen kuten herneen kylvöön, mutta taimien istutus ja pienet siemenet jäivät isompien lasten tehtäväksi. Kasvimaalle valittiin helposti viljeltäviä kasveja ja sellaisia, joista lapset tykkäävät maistella; herne, porkkana, sipuli ja joitakin yrtejä. Lisäksi kylvettiin kesäkukkia, joita voi käydä poimimassa maljakkoon.

Kesällä lapset kävivät ahkerasti kastelemassa kasvimaata pienillä kastelukannuillaan. Samalla tutkittiin, miten kylvetyt kasvit kasvavat ja kitkettiin rikkaruohoja.

Kasvien kasvaessa koitti paras ja odotetuin vaihe eli sadonkorjuu. Sato alkoi kypsyään jo heinäkuussa ja sitä käytiin ahkerasti maistelemassa. Kesäkurpitsoja kiikutettiin keittiölle, josta ne valmistuivat lasten lautasille. Herneitä ja porkkanoita riitti myös pitkälle elokuulle.

Elokuussa pidettiin vanhemmille ja lapsille yhteinen puutarhailtapäivä. Päivän tarkoituksena oli esitellä kasvimaan toimintaa vanhemmille. Iltapäivän ohjelmassa oli teeman mukainen tehtävärata haastavine kysymyksineen, joista pienimmätkin lapset selvisivät hienosti. Lopuksi maisteltiin itsekasvatettuja porkkanoita.

Tehtävärata

Tehtäväradan tehtävät oli suunniteltu niin, että pienimmätkin lapset voivat pohtia niitä ja aikuisen avulla löytyi varmasti oikea vastaus. Joukossa oli vähän hassujakin kysymyksiä, joista syntyi kivoja keskusteluja. Tehtäviä voi muokata omalle kohderyhmälle sopivaksi. Lopusta löytyy valmiit kysymykset ja vastauslomake.

Lopuksi Villa Viliinän henkilökunnan kokemukset:

Kasvimaan perustaminen oli kokemuksena mielenkiintoinen ja monipuolinen, ja sopii kaikenikäisten lasten kanssa tehtäväksi. Vaatii kuitenkin tiettyä soveltamista. Ehdottomasti haluamme jatkaa kasvimaahommia ensi vuonna.

Nopea- kasvuinen kesäkurpitsa

Tarvikkeet:

- kesäkurpitsan siemeniä
- esikasvatusmultaa
- ruukkuja (halk. 6-8 cm)
- kastelukannu
- puutarhalannoitetta

- Aloita taimikasvatus toukokuun alkupuolella. Esikasvatusaika on 3-4 viikkoa.
- Täytä ruukut mullalla, kastele ja tiivistä kevyesti. Kylvä siemenet 1-2 kpl ruukkuihin. Peitä siemenet sentin parin multakerroksella. Kastele lopuksi kylvös sumuttamalla.
- Peittele kylvös ilmastavasti esimerkiksi muovikelmulla ja pidä se tasaisen kosteana sumuttamalla tai kastelemalla varovasti. Älä kastele liikaa. Laita kylvös lämpimään paikkaan noin 20–25 astetta. Poista kelmu, jos kylvös on liian kostea ja kun siemen alkaa itämään.
- Kesäkurpitsa itää nopeasti. Siirrä ruukku valoisaan paikkaan, mutta ei suoraan auringon paahteeseen. Kastele sumuttamalla usein vähän kerrallaan. Kun taimessa on sirkkalehtien lisäksi 1–2 kasvulehteä, aloita mieto lannoittaminen. Tue taimet tarvittaessa tukikepeillä.
- Karaise taimet. Totuta taimet vähitellen viileään ulkoilmaan 0,5-2 h:n ulkoilulla kerrallaan.
- Kesäkurpitsa on kylmänarka, joten sitä ei kannata istuttaa ulos liian aikaisin. Valitse kurpitsaille lämmin ja tuulensuojaisa paikka. Istuta kurpitsat ulos kesäkuun alussa sään mukaan. Lavakaulukseen mahtuu 1–2 taimea, kun kesäkurpitsojen taimiväli on 70–100 cm. Kesäkurpitsan voi istuttaa myös kasvusakkiin tai isoon ruukkuun. Kasvuharso kannattaa pitää taimien yllä kukintaan saakka.
- Poista taimi varovasti ruukusta rikkomatta multapaakkua. Istuta taimi kalkittuun ja lannoitettuun maahan samaan syvyyteen kuin mitä se oli ruukussa. Istuta vähintään kaksi taimea lähemmäksi.
- Kastele taimi istutuksen yhteydessä ja sen jälkeen muutaman päivän välein. Katteeksi sopii mm. kosteutta pidättävä nurmisilppu, joka hillitsee samalla rikkaruohojen kasvua.
- Huolehdi kastelusta ja lannoituksesta koko kesän. Lajikkeen sadonkorjuuajan voit tarkistaa pussin tiedoista. Parhaimmillaan kesäkurpitsat ovat 15–20-senttisinä. Niitä voi syödä sekä raakoina salaateissa ja raasteissa että kypsennettyinä sosekeitoissa, wokkiruoissa, paistoksissa ja piiraiden täytteenä. Myös kesäkurpitsan kukkia voi syödä.

KESÄPUUHAA

RASTI
KUN
SUORITET-
TU

NIMI:

Kastelin kasvimaan

Poimin herneitä

Löysin kastemadon

Piirsin kuvan; mitä tein kesällä

Kävin eväsretkellä

Kuulin linnun laulavan

Tein kukkaseppeleen

Hyttynen pisti minua

Kitkin rikkaruohoja

Nukuin riippukeinussa

Löysin neliapilan

Kävin uimassa

Söin jäätelön

Tunnistin nokkosperhosen

Keräsin niittykukkia

Kesä- päiväkirja

LEADER

Ykkösakseli

LEADER

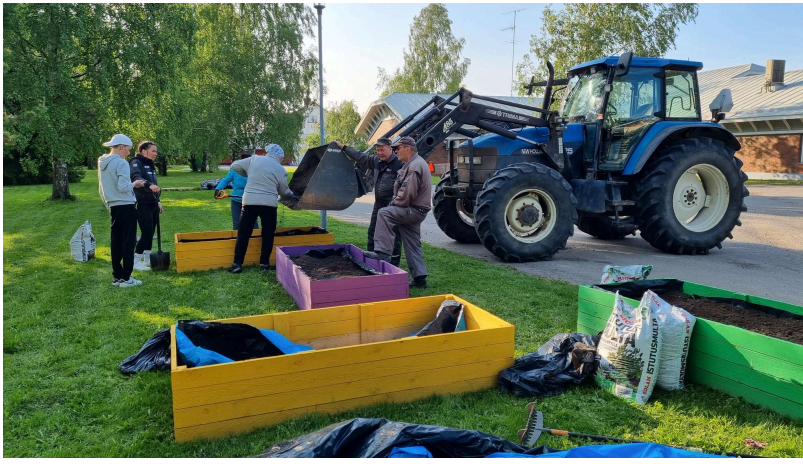
Karhuseutu

LEADER

Joutsenten Reitti

maaseuturahas

Omasta maasta -hanke

Rahoittajat:

Ykkösakseli

Karhuseutu

Joutsenten Reitti

maaseuturahasto

PUUTARHARATA

Nimi: _____

Vastaukset:

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

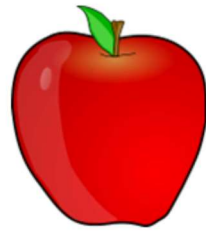
6. _____

7. _____

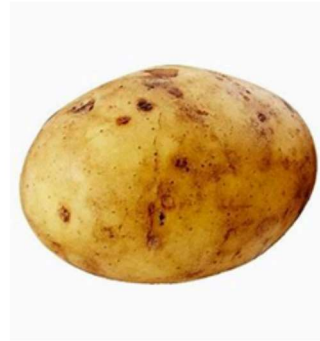
1.

Mikä kasvi?

A) OMENA

B) PERUNA

C) HERNE

2.

Mikä kasvi?

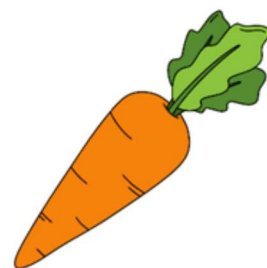
A) KURKKU

B) TIKKARI

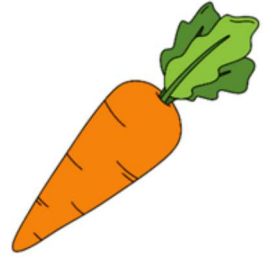

C) PORKKANA

3.

Kasvaako
porkkana?

A) VEDESSÄ

B) MULLASSA

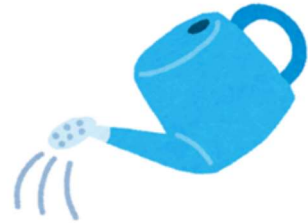
C) SÄNGYSSÄ

4.

Mikä ei kuulu joukkoon?

Porkkana tarvitsee kasvaakseen

A) VETTÄ

B) HELLEHATUN

C) AURINKOJA

5.

Mitä seuraavista puutarhuri tarvitsee?

A) KASTELOKANNUN

B) HELLEHATUN

C) MOPON

6.

**Kuvaile
miltä seuraavat
kasvit tuoksuvat**

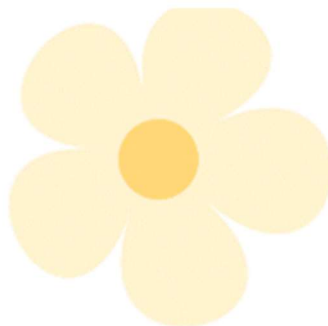
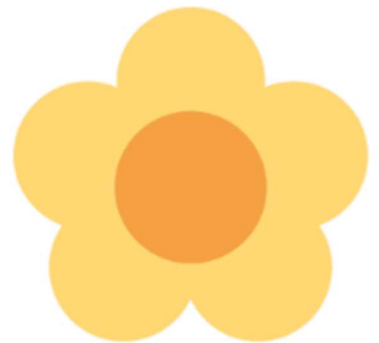
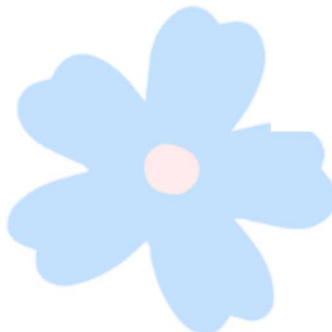
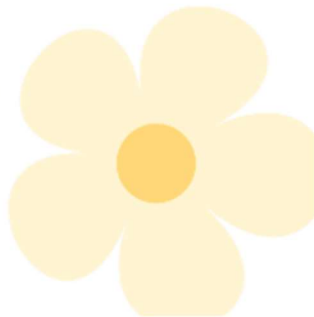
7.

**Kuvaile
miltä seuraavat
kasvit maistuvat**

8.

Poimi kaunein kukka

Ja anna se haluamallesi
henkilölle